

CZU: 343.1

[https://doi.org/10.52277/1857-405.2024.4\(71\).02](https://doi.org/10.52277/1857-405.2024.4(71).02)

MODIFICAREA ÎNCADRĂRII JURIDICE A FAPTEI LA FAZA JUDECĂRII CAUZEI: PROBLEME DE PRACTICĂ JUDICIARĂ

Ion CHIRTOACĂ,
judecător la Judecătoria Chișinău
(sediul Buiucani), formator INJ,
doctorand, Academia
„Ștefan cel Mare” a MAI
<https://orcid.org/0000-0002-8546-698X>

SUMAR

Practica judiciară atestă varii incidente procesuale, unul dintre acestea constituind cererile privind reîncadrarea juridică a faptei penale reținută în rechizitoriu. Asemenea incidente procesuale sunt determinate de lipsa unei practici judiciare uniforme și de schimbările frecvente ale legii penale.

În practică, de cele mai dese ori, partea acuzării percepe cererile de reîncadrare juridică a faptei penale, formulată în fața instanței de judecată de partea apărării, ca o modalitate de a tergiversa examinarea cauzei, poziție pe care nu o împărtășim. Astfel, notăm că fundamentul unui proces judiciar rezidă în asigurarea principiului contradictorialității, ceea ce presupune că partea poate să-și exercite drepturile în diferite moduri; or, instanța de judecată în persoana judecătorului este obligată să garanteze „părții adverse” posibilitatea de a comenta poziția procesuală a oponentului.

Acordarea posibilității părții apărării de a combate argumentele acuzării în raport cu încadrarea juridică încă de la etapa ședinței preliminare ar constitui un remediu efectiv de asigurare a dreptului la un proces echitabil. Tocmai aceste paliere vor constitui obiectul prezentei cercetări.

Cuvinte-cheie: proces echitabil, principiul contradictorialității, componența de infracțiune, calificarea infracțiunilor, schimbarea încadrării juridice, calitatea legii penale, protecție efectivă.

Discuții și rezultate

Stabilirea adevărului în cadrul oricărui fenomen implică o conotație filosofică. În cadrul procesului penal „aflarea adevărului se limitează la cunoașterea faptelor și împrejurărilor care fac obiectul probațiunii” [3, p. 79]. Prin prisma celor

RECLASSIFICATION OF THE LEGAL QUALIFICATION OF THE OFFENSE DURING THE TRIAL PHASE: ISSUES OF JUDICIAL PRACTICE

SUMMARY

Judicial practice reveals various procedural incidents, one of which involves requests for the reclassification of the legal qualification of the offense retained in the indictment. These procedural incidents stem, on the one hand, from the lack of uniform judicial practice and, on the other hand, from frequent changes in criminal legislation.

In practice, the prosecution often perceives requests for the reclassification of the legal qualification of the offense, submitted to the court by the defense, as a tactic to delay the examination of the case - a position we do not share. We note that the foundation of a judicial process lies in ensuring the principle of adversarial proceedings, which entails that each party can exercise its rights in various ways. Furthermore, the court, represented by the judge, is obligated to guarantee the „opposing party” the opportunity to comment on the procedural stance of their opponent.

Granting the defense the opportunity to challenge the prosecution’s arguments regarding the legal qualification of the offense, starting from the preliminary hearing stage, would constitute an effective remedy to ensure the right to a fair trial. These aspects form the core focus of this study.

Key-words: fair trial, principle of adversarial proceedings, offense elements, classification of offenses, reclassification of legal qualification, quality of criminal law, effective protection.

enuțate *supra*, instanțelor de judecată investite să judece o cauză penală concretă le revine obligația pozitivă de a crea condiții egale tuturor părților de a-și susține cauza. Astfel, adevărul într-o cauză penală concretă nu poate fi stabilit fără ca instanța de judecată să nu soluționeze ce-

rerile parvenite de la părți. Una din aceste cereri o reprezintă cea de reîncadrare juridico-penală a faptei.

În practica judiciară națională s-a consolidat poziția potrivit căreia schimbarea încadrării juridice a faptelor la faza judecării cauzei se realizează odată cu emiterea sentinței. Mai mult ca atât, reîncadrarea juridică a faptei la faza judecării cauzei, prin prisma prevederilor art. 325 alin. (2) Cod procedură penală, „se admite, dacă prin aceasta nu se agravează situația inculpatului și nu se lezează dreptul lui la apărare” [1]. La aspectul enunțat, profesorul Igor Dolea menționează că „o agravare a situației inculpatului se va considera nu doar atunci când în sentință va fi menționat un alt articol din Codul penal, cu o sancțiune mai aspră, ...agravarea va fi și atunci când instanța va recunoaște și circumstanțe agravante, dacă acestea nu au fost recunoscute în rechizitoriu...” [10, p. 746].

Astfel, se consolidează practica judiciară prin care instanța de judecată va oferi răspuns părții apărării asupra cererii de schimbare a încadrării juridice „depuse la etapa ședinței preliminare, la pronunțarea sentinței” [13].

Problema care apare ca urmare a unei asemenea abordări de către instanțele de judecată este dacă nesoluționarea cererii de reîncadrare a faptei la etapa incipientă a fazei de judecată, adică la etapa ședinței preliminare sau respingerea acesteia, cu motivarea că instanța de judecată se va expune odată cu pronunțarea sentinței, nu ar echivala cu ignorarea principiului contradictorialității procesului, a dreptului la apărare și a încălcării dreptului la un proces echitabil, în ansamblu. Un alt aspect al nesoluționării unei asemenea cereri la etapa ședinței preliminare este dacă procesul de judecată oferă în continuare părții apărării posibilitatea efectivă de a discuta și combate argumentele acuzării.

Menționăm că, potrivit concluziilor expuse de CtEDO în cauza *Brandstetter împotriva Austriei*, „dreptul la un proces contradictoriu înseamnă, într-o cauză penală, că atât acuzarea, cât și apărarea trebuie să aibă posibilitatea de a avea cunoștință și de a comenta observațiile depuse și probele prezentate de cealaltă parte” [16, pct. 67].

Abordarea problematicii expuse *supra* rezultă din conținutul art. 6 al Convenției Europene a Drepturilor Omului, care, în § 3, precizează că orice acuzat are, în special, dreptul: lit. a) să fie informat, în termenul cel mai scurt, într-o limbă pe care o înțelege și în mod amănunțit, **asupra naturii și cauzei acuzației aduse împotriva**

sa; b) să dispună de timpul și de înlesnirile necesare pregătirii apărării sale.

Aspectele analizate în prezentul demers științific, pe lângă incidentele procesuale care apar la faza judecării cauzei, au fost determinate de existența deja a unei jurisprudențe a CtEDO, care vine să ofere remedii efective la soluționarea unor asemenea incidente procesuale. În cauza *Adrian Constantin împotriva României*, Curtea Europeană a statuat, cu valoare de principiu, că „echitatea unei proceduri se apreciază în raport cu ansamblul acesteia”. Dispozițiile art. 6 § 3 exprimă necesitatea acordării unei atenții deosebite notificării „acuzației” aduse persoanei în cauză. Actul sesizării joacă un rol determinant în urmărirea penală: după notificare, persoana trimisă în judecată este oficial înștiințată în scris cu privire la temeiul legal și factual al acuzațiilor care i se aduc. Art. 6 § 3 lit. a) din Convenția Europeană îi recunoaște acuzatului dreptul de a fi informat nu doar cu privire la cauza acuzației, adică la faptele materiale de care este acuzat și pe care se bazează acuzația, dar și cu privire la încadrarea juridică a faptelor, și aceasta în mod detaliat [15, pct. 18].

Mai mult ca atât, în hotărârea menționată *supra*, CtEDO indică: „... instanța care consideră că încadrarea juridică dată faptelor prin actul de trimitere în judecată trebuie modificată urmează să solicite părților să își prezinte observațiile cu privire la acest subiect și să transmită inculpatului faptul că are dreptul de a solicita examinarea cauzei la sfârșitul ședinței sau amânarea ședinței pentru a-și putea pregăti apărarea. Garanțiile procedurale menționate anterior se aplică oricărei schimbări de încadrare juridică, indiferent de elementul infracțiunii” [15, pct. 21].

Mai sus am relevat despre lipsa unei practici judiciare uniforme la nivel național în soluționarea diverselor incidente procesuale ce apar la judecarea cauzelor penale. În context, în cauza *Del Rio Prada împotriva Spaniei*, Curtea Europeană evidențiază importanța existenței unei practici judiciare uniforme în materie. Astfel, noțiunea de „lege conținută, articolul 7 (...) înglobează prevederile legale, precum și **practica judiciară** și presupune cerințe calitative, îndeosebi cele privind **accesibilitatea și previzibilitatea (...)**” [17, pct. 91]. În continuare, aceeași hotărâre, în pct. 77, reiterează garanția consacrată în articolul 7 din Convenția Europeană, componentă esențială a supremației legii, ocupând un loc primordial în cadrul sistemului de protecție al Convenției, fiind evidențiat de faptul că articolul 15 nu permite nicio derogare de la aceasta pe timp de război sau în caz de pericol public ce amenin-

ță viața națiunii. Așa cum decurge din obiectul și scopul său, acest drept trebuie interpretat și aplicat de o așa manieră încât să asigure o protecție efectivă împotriva urmării penale, a condamnării și a sancționării arbitrare.

Mai mult, în cauza *Del Rio Prada împotriva Spaniei*, Curtea Europeană nu a acceptat teza Guvernului, conform căreia interpretarea Curții Supreme era previzibilă, reiterând faptul că misiunea sa nu este aceea de a verifica modul în care prevederile aceluia cod ar trebui interpretate în dreptul intern, ci mai degrabă de a examina în ce măsură noua interpretare era previzibilă în mod rezonabil pentru reclamantă în contextul „legii” aplicabile la momentul respectiv, ori *revirimentul jurisprudențial* din prezenta cauză nu poate fi văzut ca o interpretare a legii penale ce a urmărit o linie perceptibilă de evoluție jurisprudențială [17, pct. 115].

De asemenea, aspectele expuse mai sus au fost reflectate și în jurisprudența Curții Constituționale a Republicii Moldova, în Hotărârea cu nr. 22 din 1 octombrie 2018, care a statuat în pct. 26-31 că „exigențele statului de drept presupun, *inter alia*, asigurarea legalității și a certitudinii juridice. Curtea a reiterat la pct. 28: „În jurisprudența sa, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a stabilit că articolul 7 din Convenție trebuie să fie interpretat și aplicat astfel încât să se asigure o protecție efectivă împotriva urmării penale, a condamnării și a sancționării arbitrare a persoanei”. Nu în ultimul rând, s-a reiterat că legalitatea incriminării și a pedepsei reprezintă principala garanție a securității juridice a persoanei în materie penală. Or, principiul legalității are consecințe atât în activitatea de elaborare a normelor penale, cât și în procesul aplicării acestora. Altfel spus, acesta este obligatoriu deopotrivă pentru legislator și pentru judecător. În activitatea legislativă, principiul legalității incriminării și a pedepsei intervine atât sub aspect material, cât și sub aspect formal. Sub aspect material, acest principiu îi impune legislatorului două obligații fundamentale: (1) să prevadă într-un text de lege faptele considerate infracțiuni și pedepsele aferente și (2) să redacteze textul legal cu suficientă claritate, pentru ca orice persoană să poată realiza care sunt acțiunile sau inacțiunile care intră sub incidența sa. Aspectul formal se referă la obligația adoptării normelor penale ca legi organice (...). În concluzie, Curtea a reținut că, pe de altă parte, principiul analizat le impune subiectelor care au competența aplicării legii penale două obligații esențiale: interpretarea strictă a legii penale și interzicerea analo-

giei, adică imposibilitatea aplicării ei dincolo de conținutul acesteia, și, respectiv, interzicerea aplicării retroactive a legii penale (...)” [11].

Reîncadrarea juridică a faptelor la faza judecării cauzei constituie interes nu doar pentru jurisprudența națională, ci și pentru cea a României. Astfel, în Decizia Curții Constituționale a României nr. 124 din 1 martie 2005 se statuează că „... schimbarea încadrării juridice a faptei este un act procesual necesar în cazurile în care rechizitoriul a reținut, din eroare, o anumită încadrare sau atunci când în cursul judecării apar elemente noi de natură să determine o altă încadrare juridică decât cea dată prin actul de sesizare a instanței. Inițiativa schimbării încadrării juridice a faptei, indiferent dacă are loc în fața primei instanțe sau în judecarea căilor de atac, aparține instanței de judecată, părților, precum și procurorului. Acest drept al părților și al procurorului de a solicita instanței modificarea cadrului procesual rezultă din prevederile art. 301 alin. (1) din Codul de procedură penală, normă de aplicație generală, conform căreia, în cursul judecării, procurorul și oricare dintre părți pot formula cereri, ridica excepții și formula concluzii. Astfel, instanța judecătorească, în virtutea rolului său activ..., „are obligația de a pune în discuția părților o nouă încadrare juridică, ori de câte ori în cursul judecării se consideră că încadrarea dată faptei prin actul de sesizare urmează a fi schimbată. Sub acest aspect, imparțialitatea judecătorului nu este afectată atunci când, la propunerea unei părți sau a procurorului (...), dispune schimbarea încadrării juridice a faptei inculpatului, întrucât orice hotărâre adoptată se fundamentează pe aprecierea probelor existente în cauză. Cu acest prilej, instanța nu își exprimă părerea cu privire la soluția care ar putea fi dată în cauză, așa cum pretinde autorul excepției, ci face aplicarea principiilor procesual-penale, în special, a principiului aflării adevărului. Schimbarea încadrării juridice apare ca necesară tocmai pentru a se asigura o soluționare corectă a cauzei, în cadrul unui proces echitabil” [7].

Din perspectiva celor consemnate în Decizia Curții Constituționale a României nr. 124 din 1 martie 2005, se impune precizarea că, potrivit legislației procesual-penale naționale, instanța de judecată nu are un rol activ. De aceea, alegațiile ce se conțin în Decizia Curții Constituționale a României nr. 124 din 1 martie 2005 trebuie să fie adaptate la realitățile legislației naționale.

În alt context, dreptul inculpatului de a cunoaște natura acuzației într-o manieră predictibilă rezultă din Convenția Europeană, și

anume art. 6 §3 lit. a) ce indică expres asupra dreptului „*acuzatului de a fi informat cu privire la natura și cauzele acuzației ce i se aduce*” [2]. Prin prisma prevederilor expuse rezultă cert faptul că partea apărării, în cadrul unui proces judiciar în materie penală, poate înainta cerere de reîncadrare a faptei, alta decât cea cu care a fost sesizată instanța de judecată. Poziția expusă rezultă și din jurisprudența Curții Constituționale a României, care, în Decizia nr. 250 din 16 aprilie 2019, statuează: „Totodată, instanța europeană a decis că sfera de aplicare a art. 6, § 3 lit. a) din Convenție trebuie apreciată, în special, în lumina dreptului general la un proces echitabil, garantat de art. 6, § 1 din Convenție. În materie penală, o informare precisă și completă cu privire la acuzațiile aduse unui inculpat și, prin urmare, **cu privire la încadrarea juridică pe care instanța ar putea să o rețină împotriva acestuia, este o condiție esențială a echității procedurii** (Hotărârea din 25 martie 1999, pronunțată în cauza *Pélissier și Sassi împotriva Franței*, § 52; Hotărârea din 1 martie 2006, pronunțată în cauza *Sejdovic împotriva Italiei*, § 90). De asemenea, există o legătură între lit. a) și lit. b) ale art. 6, § 3 din Convenție, iar dreptul de a fi informat cu privire la natura și cauza acuzației trebuie să fie analizat în lumina dreptului acuzatului de a-și pregăti apărarea (Hotărârea din 25 martie 1999, pronunțată în cauza *Pélissier și Sassi împotriva Franței*, § 54; Hotărârea din 1 martie 2001, pronunțată în cauza *Dallos împotriva Ungariei*, § 47)” [8].

Astfel, prin prisma celor enunțate supra, se conturează faptul că instanțele naționale ar trebui să judece cauza prin prisma învinuirii formulată în rechizitoriu la aspectele ce se referă la faptele invocate și persoana inculpată, dar aceasta nu presupune că judecarea cauzei ar trebui să aibă loc exclusiv și prin prisma încadrării juridice a faptei invocate în actul de sesizare a instanței. Atragem atenția că încadrarea juridică a faptei ține de corectitudinea aplicării legii penale, de respectarea principiului legalității.

Așadar, dacă fapta reținută în actul de sesizare a instanței nu se regăsește perfect în norma care o incriminează, atunci instanța de judecată este obligată – din oficiu sau la cererea participanților la procesul penal, indiferent de procedura de judecată pe care o aplică – să îi găsească corespondentul în cadrul incriminator potrivit. Or, schimbarea încadrării juridice a faptei, cu respectarea regulii de la art. 325 alin. (2) Cod de procedură penală, nu presupune și schimbarea faptei reflectată în ordonanța de punere sub învinuire și în rechizitoriu, adică

conținutul faptei imputate nu se schimbă. De exemplu, se poate schimba încadrarea juridică dintr-o infracțiune în altă infracțiune, „însă cu reținerea aceleiași laturi obiective, dar cu împrejurări diferite” [14].

În sensul celor expuse *supra*, evidențiem importanța Directivei nr. 2012/13/ a Parlamentului European și a Consiliului privind dreptul la informare în cadrul procedurilor penale, în special, pct. 29, în care se menționează că, „în cazul în care, în cursul procedurilor penale, **detaliile acuzației se modifică** într-o măsură care să afecteze în mod substanțial poziția persoanei suspectate sau acuzate, modificările ar trebui să i se comunice persoanei respective atunci când este necesar, pentru garantarea caracterului echitabil al procedurilor, și la timp, pentru a permite **exercitarea efectivă a dreptului la apărare**” [9].

Aspecte ce vizează reîncadrarea juridică a acuzației le regăsim și în alte cauze examinate de Curtea Europeană, context în care instanța de contencios european a statuat că: „În ceea ce privește modificările acuzației, inclusiv modificările cauzei acesteia, acuzatul trebuie să fie informat în mod corespunzător și pe deplin despre aceasta și trebuie să i se asigure timpul și facilitățile adecvate pentru a reacționa la acestea și a-și organiza apărarea pe baza oricăror informații noi despre acuzație” [18, pct. 61].

Conchidem că, în ipoteza în care instanțele de judecată naționale nu pun în discuție pe parcursul cercetării judecătorești aspectele ce țin de calificarea faptei și se expun asupra reîncadrării juridice, la pronunțarea sentinței, o asemenea abordare nu este în măsură să asigure un proces echitabil.

Plecând de la cele relevate mai sus, instanțele de judecată, chiar în ședința preliminară și, evident, pe parcursul cercetării judecătorești, ar urma să accepte și să pună în discuție cu părțile posibilitatea încadrării juridice și informarea inculpatului despre dreptul de a-și pregăti apărarea. Atragem atenția că abordarea dată ar urma să fie respectată chiar și în situația simplei menționări sau posibilității teoretice ca instanța să ajungă la o concluzie diferită decât cea cu care a fost investită. Or, schimbarea încadrării juridice la emiterea sentinței judecătorești nu este în măsură să asigure caracterul echitabil al procedurii, fiind aduse atingeri dreptului la apărare al inculpatului.

De fapt, temerea instanțelor de judecată de a pune în discuție reîncadrarea faptei încă la etapele inițiale a fazei judecării cauzei derivă din a nu da o apreciere pripită a faptelor reți-

nute în rechizitoriu. Temerea dată, credem noi, nu este una plauzibilă, întrucât potrivit pct. 44 al Deciziei nr. 250 din 2019 a Curții Constituționale a României, s-a statuat că „schimbarea încadrării juridice a faptei nu constituie o modalitate de exprimare anticipată a părerii cu privire la soluția susceptibilă de a fi adoptată într-o anumită cauză, astfel că judecătorul care participă la pronunțarea ei, prin încheiere, nu devine incompatibil cu a lua parte, în continuare, la soluționarea acelei cauze în fond (...)”. Curtea Constituțională a României reține că, potrivit voinței legiuitorului, schimbarea încadrării juridice date faptei prin actul de sesizare este o problemă procedurală care nu privește soluționarea nemijlocită a cauzei. Or, „simplul fapt pentru judecător de a fi luat o decizie înaintea procesului nu poate fi considerat întotdeauna că ar justifica, în sine, o bănuială de imparțialitate în privința sa. Ceea ce trebuie avut în vedere este întinderea și importanța acestei decizii. Aprecierea preliminară a datelor din dosar nu poate semnifica faptul că ar fi de natură să influențeze aprecierea finală, ceea ce interesează fiind ca această apreciere să se facă la momentul luării hotărârii și să se bazeze pe elementele dosarului și pe dezbaterile din ședința de judecată” [8, pct. 44].

Reiesind din jurisprudența Curții Constituționale a Republicii Moldova [12, pct. 21, 41, 42, 43, 44], rezultă cert că protecția persoanei constituie una dintre atribuțiile de bază ale statului, iar posibilitatea persoanei de a utiliza, în instanța de judecată, toate mijloacele procedurale necesare pentru apărarea sa constituie un remediu efectiv pentru asigurarea unui proces echitabil, principiu care se desprinde din cuprinsul articolului 20 alin. (1) din Constituție. Curtea a considerat incident și articolul 26 din Constituție, deoarece dreptul la apărare constă din totalitatea prerogativelor și posibilităților pe care le au, potrivit legii, persoanele în vederea apărării intereselor lor. Înalțul for de contencios constituțional al Republicii Moldova subliniază că dreptul la apărare, ca garanție a dreptului la un proces echitabil, cuprinde totalitatea drepturilor și a regulilor procedurale care îi acordă persoanei posibilitatea de a se apăra împotriva acuzațiilor ce i se aduc și de a contesta învinuirile, în vederea demonstrării nevinovăției sale. Dreptul la apărare trebuie asigurat pe tot parcursul procesului penal. Curtea Constituțională a Republicii Moldova a notat că, potrivit dispozițiilor constituționale și legale, autoritățile judiciare sunt obligate să ia toate măsurile necesare pentru ca apărarea să fie exercitată în mod efectiv.

Concluzii

Potrivit prevederilor art. 113 alin. (2) Cod penal, calificarea oficială a infracțiunii se efectuează la toate etapele procedurii penale de către persoanele care efectuează urmărirea penală și de către judecători. Aceste prevederi legale se raportează la noțiunea de **acuzății în materie penală**, care trebuie înțeleasă în sensul Convenției Europene, ținând cont de garanțiile instituite de art. 6, § 3 CEDO.

Reiterăm că, la acest aspect, Curtea Constituțională a Republicii Moldova a reținut în jurisprudența sa că, „potrivit articolului 113 din Codul penal, **calificarea infracțiunii** cuprinde acea parte a procesului de aplicare a normelor juridice care constă în **determinarea și constatarea juridică a corespunderii exacte între semnele faptei prejudiciabile săvârșită și semnele componentei infracțiunii, prevăzute de norma penală**. De asemenea, potrivit prevederilor aceluiași articol, efectuarea calificării juridico-penale oficiale este încredințată de către stat unor organe speciale de urmărire penală, ale procuraturii și instanțelor judecătorești, care acționează în numele legii (...), iar **încadrarea juridică a faptei penale, identificarea normei aplicabilă cazului și stabilirea pedepsei penale țin de competența instanței de judecată**. De asemenea, Curtea menționează că instanțele de judecată efectuează încadrarea juridică a faptei în funcție de condițiile concrete ale speței deduse judecării” [4].

Menționăm că normele procesual-penale nu reglementează expres emiterea de către instanța de judecată a unei încheieri sau cum ar urma să se pronunțe asupra unei cereri de schimbare a încadrării juridice a faptei, alta decât cea indicată în actul de sesizare a instanței. Cu siguranță, însă, instanțele de judecată ar urma să emită o încheiere motivată prin care s-ar asigura că partea își exercită efectiv dreptul la apărare, cât și caracterul echitabil al procedurii. Soluția expusă rezultă și din jurisprudența Curții Constituționale, care a reținut că „legislația procesual-penală stabilește că **toate chestiunile care apar în timpul judecării cauzei se soluționează printr-o încheiere a instanței de judecată**. În jurisprudența sa anterioară, Curtea a notat că, dincolo de diferența stabilită de legislator între încheierile emise sub formă de documente separate și încheierile care se includ în procesul-verbal al ședinței de judecată, articolul 20 din Constituție impune o cerință care asigură respectarea garanțiilor dreptului la un proces echitabil – cea cu privire la motivarea oricărui act judecătoresc prin care se soluționează chestiunile apărute în timpul judecării cauzei [5].

Cele susținute *supra* sunt în concordanță și cu jurisprudența Curții Constituționale a României, care, prin decizia nr. 74 din 2 iulie 2020, în pct. 39, a statuat că „admite competența instanței de judecată de a schimba încadrarea juridică a acuzației cu care a fost sesizată în mod legal, dar că această competență trebuie să fie însoțită de garanții procedurale în favoarea inculpatului (a se vedea în acest sens: cauza *Adrian Constantin împotriva României*, § 21).

Astfel, Convenția Europeană a Drepturilor Omului nu interzice reîncadrarea juridică a faptelor de către judecător, cu excepția cazului în care circumstanțele efectuării ei nu-i permit acuzatului să cunoască în detaliu acuzarea înaintată împotriva sa sau îl împiedică să-și pregătească apărarea în mod efectiv” [6].

Constatăm că desconsiderarea cererilor privind reîncadrarea juridică a faptelor la etapa ședinței preliminare și contramandarea oferiții unui răspuns din partea instanțelor la etapa pronunțării sentinței aduce atingere principiului contradictorialității și, implicit, se reduce considerabil garanția aflării adevărului.

Suntem conștienți că o asemenea viziune din partea procurorilor, judecătorilor, dar și a altor practicieni, va fi privită cu scepticism, din care considerent venim cu propunerea de a fi completat Codul de procedură penală la art. 345 alin. (4), cu prevederea ca partea apărării, dacă are o altă opinie cu privire la calificarea faptei, să vină cu o cerere motivată, care va fi înmănată și procurorului, iar instanța de judecată, în cadrul cercetării judecătorești, să ofere posibilitate părților să se expună.

Referințe bibliografice

- Codul de procedură penală al Republicii Moldova. Nr. 122 din 14 martie 2003. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2003, nr. 104-110.
- Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, adoptată la Roma la 4 noiembrie 1950, ratificată de Republica Moldova prin Hotărârea Parlamentului nr.1298 din 24.07.1997. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 1997, nr.54-55/502.
- Crișu A. *Drept procesual penal*. Ediția a 8-a, revizuită și actualizată. București: Hamangiu, 2024. 689 p.
- Decizia Curții Constituționale nr. 76 din 21 mai 2019 cu privire la inadmisibilitatea articolelor 281 și 395 din Codul de procedură penală. https://www.constcourt.md/public/ccdoc/decizii/d_76_2019_95g_2019.pdf (vizitat 15.11.2024).
- Decizia Curții Constituționale nr. 123 din 25 noiembrie 2019 privind inadmisibilitatea sesizării nr. 129g/2019 privind excepția de neconstituționalitate a articolului 342 alin. (2) și (3) din Codul de procedură penală. https://constcourt.md/public/ccdoc/decizii/d_123_2019_129g_2019_rou.pdf (vizitat 11.11.2024).
- Decizia Curții Constituționale nr. 74 din 2 iulie 2020, privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din articolele 251 alin. (2) și alin. (4), 325 alin. (2), 413 alin. (3) și 414 alin. (2) din Codul de procedură penală. https://www.constcourt.md/public/ccdoc/decizii/d_74_2020_1g_2020_rou.pdf (vizitat 12.11.2024).
- Decizia Curții Constituționale a României nr. 124 din 1 martie 2005. <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/60213> (vizitat 11.11.2024).
- Decizia Curții Constituționale a României nr. 250 din 16 aprilie 2019. <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/215307> (vizitat 12.11.2024).
- Directiva 2012/13/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 22 mai 2012 privind dreptul la informare în cadrul procedurilor penale. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=celex%3A32012L0013> (vizitat 10.11.2024).
- Dolea I. Codul de procedură penală al Republicii Moldova (Comentariu aplicativ). Chișinău: Cartea Juridică, 2016. 1171 p.
- Hotărârea Curții Constituționale nr. 22 din 1 octombrie 2018 privind excepția de neconstituționalitate a articolului 328 alin. (3) lit. d) din Codul penal (excesul de putere și depășirea atribuțiilor de serviciu soldate cu urmări grave). <https://constcourt.md/public/ccdoc/hotariri/ro-h22201894g2018ro27698.pdf> (vizitat 10.11.2024).
- Hotărârea Curții Constituționale nr. 30 din 22 noiembrie 2018. <https://www.constcourt.md/public/ccdoc/hotariri/ro-h302018132g2018rouacc4b.pdf> (vizitat 10.11.2024).
- Sentința Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani din 27 iunie 2019. Dosarul nr. 1-414/2017. https://jc.instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/c25fc4a5-6799-e911-80d7-0050568b021b, (vizitat 15.11.2024).
- Sentința Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani din 15 iunie 2020. Dosarul nr. 1-78/2020. https://jc.instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/c0d5668b-ee2a-4e1b-931f-95107eb41c6c (vizitat 14.11.2024).
- Speța *Adrian Constantin c. României*, hotărârea din 12 aprilie 2011, definitivă din 17.07.2011. <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-123828> (vizitat 05.11.2024).
- Case of Brandstetter v. Austria*. ECHR, 28 August 1991. <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57683> (vizitat 03.11.2024).
- Case of Del Rio Prada v. Spain*. ECHR, 21 October 2013. <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-127697> (vizitat 10.11.2024).
- Case of Mattoccia v. Italy*. ECHR, 25 July 2000. <https://hudoc.echr.coe.int/?i=001-58764> (vizitat 11.11.2024).